

ЛАКАТЫЎНЫЯ ДРУГАСНЫЯ НАМІНАЦЫІ

Асновай для лакатыўных метафар (лац. *locativus* ‘мясцовасць’) служыць размяшчэнне элементаў аб’ектыўнай рэчаіснасці як у пэўных напрамках свету (поўначы, поўдня, захаду, усходу), так і ў канкрэтных прасторавых фрагментах, якія можна паказаць на схеме 1.

Схема 1 – Лакатыўныя кантынуумы другасных намінацый

З в е р х у: **верх** ‘верхняя частка якога-небудзь прадмета’; ‘вяршыня, верхавіна’; ‘прыстасаванне над сядзеннем у машыне, фэатоне і інш.’; ‘верхні матэрыял якога-небудзь адзення’; **палкі** ‘галаўны ўбор’; ‘верхавіна дрэва (звычайна снежная)’; ‘снежная вяршыня гары’; ‘верхняя частка страхі хаты, ветрака’; ‘круглая насенная частка сланечніка’; ‘шапачка грыба’; ‘густыя, пышныя валасы’; ‘агульня для некалькіх артыкулаў загаловак у газеце, часопісе’; **аказ.** ‘пышная пена на паверхні вады’; ‘верхні сноп у малой укладцы снапоў на полі’; **брыль** ‘галаўны ўбор’; ‘невялікі навес над чым-небудзь’; ‘стрэшка над уваходам’; **аказ.** ‘саламянае пакрыццё страхі’; ‘крона дрэва’; ‘снежная шапка на дрэвах’; **папах** **аказ.** ‘снежнае пакрыва на дрэве’; **макаўка** ‘плод маку’; ‘верхняя частка галавы’; ‘верхняя частка, вяршыня чаго-небудзь (макаўка дрэва, царквы).

У сэнсавых структурах полісэмантаў **вільчак**, **дах**, **купал**, **скляпенне**, **столь**, **страха**, **шацёр** фіксуюцца лакатыўныя ЛСВ ‘купал неба; небасхіл’: *У асенняга неба вільчак невысок. Апаўдня зачэпляецца сонца за хвой.* (У.Паўлаў); *Мы ўдваіх засыналі Пад дахам з блакітных зор.* (А.Астапенка); *Гасне купал неба залаты.* (В.Гардзеі); *А зоркі ў бяздонным скляпенні Глядзелі праз навесь галін.* (Я.Колас); *Бачу неба чыстую столь, Бачу ўнукаў ясную долю.* (В.Матэвушаў); *Неба, неба – рабая страх.* *І зара ўсё не тухне.* (К.Цвірка); *Нада мною – блакітны шацёр, А навокал – лясы і лясы.* (А.Астрэйка).

З н і з у: **ніз** ‘ніжняя частка чаго-небудзь’; ‘ніжні паверх дома’; ‘нізіннае месца’; ‘ніжняе цячэнне ракі, нізоўе’; **падэшва** ‘ніжняя частка

абутку'; 'ніжня частка, аснова чаго-небудзь' (*падэшка сонкі*); **камель** 'ніжня патоўшчаная частка дрэва, расліны'; 'перавязаны канец снапа, веніка'.

С п е р а д у: **перад, перадок** 'пярэдняя частка чаго-небудзь'; 'перадок у калёсах'; 'пярэдняя палавіна калёс, саней'; 'пярэдняя частка абутку'; **насок** 'пярэдняя частка абутку'; 'пярэдняя частка якога-небудзь прадмета' (*насок напільтніка, касы*); **нос** 'частка твару чалавека'; 'дзюба ў птушкі'; 'пярэдняя частка судна, лодкі, самалёта'; 'выступаючая перадняя частка якога-небудзь прадмета' (*нос чайніка*); 'пярэдняя частка абутку, панчоў і пад.'

З з а д у: **зад** 'задняя частка чаго-небудзь'; 'задняя частка тулава жывёлы'; 'задняя частка цела чалавека ніжэй спіны'; **заднік** 'задняя частка абутку'; 'дэкарацыя на заднім плане сцэны'; **шлейф** 'доўгі падол жаночай сукенкі, які цягнецца ззаду'; 'тое, што цягнецца, сцяпецца за чым-небудзь' (*шлейф дыму, пылу*); 'паласа адкладанняў, якая рухаецца ніжнюю частку ўзгорка, узвышша'; **хвост** 'рухомы прыдатак на заднім канцы цела жывёл'; 'доўгая звільстая паласа дыму, пылу і пад.'; 'задняя, канцавая частка самалёта, ракеты і пад.'; 'задняя, апошняя вагончыця цягніка'; 'задняя, канцавая частка чаго-небудзь, што рухаецца' (*хвост атрада, каравана*); 'задняя частка чаргі'; 'рад людзей, што рухаецца за кім-, чым-небудзь'.

З б о к у: **бок** 'правая ці левая частка тулава'; 'правая ці левая частка якога-небудзь прадмета'; 'адна з двух паверхняў чаго-небудзь'; 'месца, прастора злева або справа'; 'чалавек ці група людзей, якія супрацьстаяць другому чалавеку ці групе'; **крыло** 'орган ляцання ў птушак, насякомых'; 'плоская паверхня самалёта'; 'лопасць ветранага млына або параходнага вінта'; 'покрыўка над колам аўтамабіля'; 'бакавая частка пабудовы'; 'правая або левая частка строю, баявога парадку войска' і інш.

У с я р э д з і н е: **стрыжань** 'унутраная частка сцябла (ствала) раслін'; 'сярэдня частка чаго-небудзь у жывёльным або раслінным арганізме'; 'месца з самым хуткім цячэннем у рацэ'; 'цвёрды асяродак нарыва'; 'асноўная, цэнтральная частка чаго-небудзь'; **сярэдзіна** 'сярэдня (унутраная) частка чаго-небудзь'; 'паясніца'; 'вантробы, нутро'; **ядро** 'унутраная частка плода'; 'унутраная, больш шчыльная, частка чаго-небудзь'; 'асноўная частка якога-небудзь калектыву, групы і пад.'

У в у г л е: **кут** 'месца, дзе сыходзяцца ўнутраныя бакі прадмета'; 'пачэснае месца за сталом на покуці'; 'мясцовасць, звычайна глухая, далёкая'; **вугал** 'месца, дзе сутыкаюцца два бакі аднаго прадмета'; 'кут'.

У структуры полісемантаў можа ўказвацца пэўнае месца незалежна ад яго размяшчэння ў прасторы (*арэна, астрог, аэрадром, галгофа, закутак, калыска, пекла, перон, бераг, прыстань, рай, трон, турма*). Пры гэтым

прыводзяцца розныя характаралагічныя прыметы гэтага месца, больш поўнае ці павярхоўнае яго апісанне з пункту гледжання ўмоў жыцця, працы, а таксама спецыфікі разгортвання, працякання пэўных падзей: *Беларусь была арэнай* векапомных схватак. (А.Александровіч); *Дзе мая хата – мамін парог? Наша палата – белы астрог.* (Э.Грахавец); *Бацькаў двор, для мяне ты – адкрыты аэрадром: Без сігнальных агнёў у любое надвор’е прымаеш.* (Ю.Свірка); *Для герояў аповесці В. Быкава «Знак бяды», звычайных мірных жыхароў, уласны хутар становіцца месцам здзекаў і катаванняў, галгофай.* (В.Старычонок); *Дзякуй, пушча – дарагі закутак! І за радасць дзякуй і за смутак* (М.Маляўка); *Бацькоўская хата ў вёсцы – Калыска* дзяцінства майго. (А.Лозка); *Мы не забудзем з гадамі Сяброў, што загінулі ў пекле вайны.* (Г.Камянецкі); *Мой родны дом – майго жыцця перон, Дзе маці доўга мне рукой махала.* (В.Гарановіч); *Недзе там, за Сулоі, Між пагорышчаў шэрых, Ёсць адзін, толькі мой, На зямлі гэтай бераг.* (К.Камейша); *Ціхая ўтульная прыстань – Ярыніна хата.* (А.Бажко); *Толькі тут, ля роднай вёскі, Можжа быць сапраўдны рай.* (М.Пазнякоў); *Насураць, на сумным троне, Старая сядзіць на балконе У лапленым каласуку.* (Л.Дранько-Майсюк); *Яе пакой глухі, яе турма – Складзенне школьнае* (З.Астапенка).

Распаўсюджанай з’яўляецца мадэль лакатыўнага пераасэнсавання «гняздо птушкі, жывёлы → жыллё чалавека, месца яго жыхарства»: *А ўсё ж лячу к свайму гнязду, К свайму адзінаму пачатку.* (С.Грахоўскі); *Вярталіся да свайго гнязда* бежанцы і на сэрцы як бы палягчала. (С.Кухараў); *Да свайго вулля мы вяртаемся.., як адна сям’я.* (Я.Купала); *«Не будзем заседжвацца, Міхасек, рушым на сваю курасадню», – звярнуўся Алёкса да Міхася.* (М.Машара); *Людзі грузілі на тачкі самае неабходнае і пакідалі свае седалы* (Я.Гердовіч).

Некаторыя лакатыўныя ЛСВ ускладняюцца пярэратыўнай семай: *Я ў маладосці бацькоў кінула з-за цябе, а ты з гэтай будкай на старасці не хочаш расстацца.* (А.Пальчэўскі); *У гнёздах і норах, у цесных вязніцах кватэр нікому нічога не трэба, апроч адзіноты.* (А.Глобус). Метафарычныя ЛСВ бярога, канюшня, логавя характарызуюцца той жа канататыўнай афарбоўкай з актуалізацыяй такіх сем, як ‘нехайнасць’, ‘бруд’, ‘запушчанасць’: *Які мізэрны і убогі Той недалёкі чалавек, Што цягне да сваёй бярогі* Набыткі розныя ўвесь век. (П.Панчанка); *За што? Сказаў, што не дазволіць канюшню* рабіць у школе, вось за што. (А.Гутковіч); *Сам Іванюк ляжаў у сваім логаве, змяўшы нагамі даматканую коўдру і збіўшы падушку ў нейкі брудны камяк.* (Я.Колас).

Адваротная лакатыўная мадэль «жыллё чалавека, месца яго жыхарства → гняздо птушкі, жывёлы» рэалізуецца ў структуры полісемантаў вёска,

горад, дом, жытло, хата, хаціна: Пад карнізамі спіць ластаўчына **вёска**. (К.Камейша); На таполінах **горад** гайдаўся грачыны. (У.Паўлаў); Высока ў галінах дрэў ці недзе нізка, на самым доле, месціцца заснаваны птушкамі **дом** – гняздо. (А.Разанаў); Бабёр не вылез на бераг, а, пабоўтаўшыся, паплёхаўшыся ў вадзе, вярнуўся назад да свайго **жытла**. (Б.Сачанка); А калектыў крылаты На дрэвах будзе **хаты**. (М.Баравік); Ластаўка да страхі прыляпіла **хаціну**. (Х.Гурыновіч).

Самую вялікую па колькасці групу складаюць лакатыўныя метафары з рэцыпіентным значэннем ‘покрыва; тое, што пакрывае, ахутвае сабой што-небудзь’. Уключэнне такіх метафар у лакатыўны тып даволі ўмоўнае, бо прыметы ‘размяшчэнне зверху’, ‘ахутванне’, ‘ахінанне’, ‘агортванне’ актуалізуюцца не ў чыстым выглядзе, а ў спалучэнні з семамі ‘вонкавае падабенства’, ‘падабенства па колеры’ і інш. Па гэтай прычыне такія метафары могуць уключацца ў іншыя класіфікацыйныя тыпы (напрыклад, квалітатывыя, вонкавападабенчы і інш.).

Сферай-крыніцай лакатыўна-сінкрэтычных метафар з’яўляюцца найменні адзення (літар. *адзенне, вопратка, шаты*; аказ. *андарак, апранаха, бурка, бушлат, кажух кашуля, мантыя плацце, сарафан, сарочка, світа, спадніца, сукенка*), тканіны, палатка (літар. *абрус, вэлюм, намітка*; аказ. *вуаль, корт, радно, сукно*), тканых вырабаў (літар. *дыван, кілім*), прасцін, пасцельных прыналежнасцяў (літар. *апона, пакрывала, поцілка, пялёнка*; аказ. *коўдра, плед, пярына*) і інш. У дэталізаваным выглядзе семантычнае поле ‘покрыва’ дэманструецца ў табліцы 2.2.1.

Табліца 2.2.1.

Метафарыч-ныя ЛСВ	Словы	Ілюстрацыі
‘лісцевае (кветкавае) убранне дрэў’	<i>кошэце, абнова, абноўка, апранаха, вопратка, вэлюм, дыван, плашч, сарочка, строі, сукня, сукенка, сутана, убор, хусцінка, шаты</i>	<i>У вясёлым зялёным адзенні стаялі бярозы. (Г.Шчарбатаў); Штогод рабіў абнову сасновы маладняк. (А.Іверс); Паскідалі бярозы абноўкі, Жальбы лета у песнях гучаць. (А.Кажэра); І расшпіліў плячысты дуб цяжкую апранаху. (Р.Барадулін); Жоўтую вопратку скінуць дрэвы. (В.Ластоўскі); У вэлюме вішні спятаюць далоні. (Л.Геніюш); Усю зямлю навокал засцілаў густы дыван невысокай мяккай травы. (У.Шахавец); Дубы зялёны плашч адзелі (Я.Колас); Сад стаіць з прыгібам У зыркай сарочцы. (М.Калачынскі); Зноў маўчаць у роздуме бярозы, Строі іх чарнеюць пакрысе. (Ю.Голуб); Накінуў дзябёлы яленец Зялёную сукню з калючак. (У.Ляпёшкін); Бярозам ішчасліва мроіцца Зялёных сукенак баль. (А.Салтук); Стаяць манахамі сады ў сутанах вымаклых за плотам. (Н.Мацяш); А як прыгожы ў час вясны Бярозак першыя уборы. (Я.Колас); Барвова-жоўтыя хусцінкі Павесіў верасень на клён. (Н.Галіноўская); Будуць зноў лясы ў прыгожых</i>

		<i>шатах, радасць і бадзёры супакой.</i> (У.Дубоўка).
‘снегавое покрыва дрэў’	<i>адзенне, бурка, вата, вопратка, вэлюм, дыван, мантыя, накідка, парча, сукно, убранне, футра, хустка</i>	<i>Ляжыць зямля ў адзенні белым.</i> (Я.Колас); <i>Апрануты ў белыя буркі ўсе дрэвы, і кружыцца снег.</i> (Р.Баравікова); <i>У снезе на пояс раскіданы хаты. Елак табун спіць пад белаю ватай.</i> (П.Панчанка); <i>Учора зіма пачалася, І белыя вопраткі дрэвы надзелі.</i> (Т.Спач); <i>Каля вішань, што ў вэлюме снежным, Мне выразней малюецца свет.</i> (В.Гардзей); <i>І лес, ад інею касматы, укрыўся снежным дываном.</i> (М.Хведаровіч); <i>Паглядзі за акно – там у мантыях дрэвы вальсуюць.</i> (І.Пракаповіч); <i>Зяблі ў белых накідках дзве маладыя таполі.</i> (А.Кудравец); <i>І лес задумаўся, Як пасівелы пробаішч, Сукном змяняе лёгкую парчу.</i> (Г.Бураўкін); <i>Узімку яліны апраналіся ў белае пушыстае ўбранне.</i> (П.Рунец); <i>Яблыньку снежнай апрані футрай, Дыхні смехам – стане ёй любя.</i> (Я.Крупенька); <i>Сярод бяроз, што ў хустках белых, слабеі мароз.</i> (В.Гардзей).
‘покрыва зямлі з лістоты, траў, кветак’	<i>абнова, абрус, кашуля, кілім, коўдра, пакрывала, паліто. пасцель, пярына, радно, саван, сарафан, сукенка, тканіна</i>	<i>О зямля! Ты ўся ў абновах! Ты ў міл’ёнаў званочкаў звоніш...</i> (Н.Гілевіч); <i>Луг над празрытай сінявой абрус паслаў зялёны.</i> (В.Матэвушаў); <i>І возера нават – блакітная латка На моднай кашулі зялёнага лугу.</i> (А.Бадак); <i>Як прамень, на кілімах траў ты бяжэш.</i> (А.Кавалюк); <i>Коўдра канюшыны сцэлеца ля ног.</i> (П.Броўка); <i>Беласнежным пакрывалям заслала зіма нагаюле.</i> (Г.Шыловіч); <i>Восень шыла сабе паліто Са стрэжы та-дзівоснага лісця.</i> (Д.Пятровіч); <i>Восень шчода адарас – Сцеле жоўтую пасцель.</i> (П.Пруднікаў); <i>Топчуць лісці ў жоўты плед качкі у чырвоных гетрах.</i> (Э.Адулін); <i>З лісточкаў мяккую пярыну Ён слаў, і сам у радасць рос.</i> (Я.Купала); <i>У асініку сноўдае вецер, Тчэ з барвовага лісця радно.</i> (І.Арабейка); <i>Кветкі зляталі з яблынь і груш, Зямлю засцілаючы саванам белым.</i> (П.Броўка); <i>А маладзенькая вясна ўсміхаецца без даі прычыны. Яе зялёны сарафан – бы лёгкі ветразь у прасторы.</i> (В.Тарас); <i>Мая планета адзета ў сукенку зялёную з траў і лясоў.</i> (Х.Чэрня); <i>Восень-чараўніца на даліны Залатыя выклала тканіны.</i> (А.Вольскі).
‘снежнае покрыва зямлі (гор)’	<i>абрус, аўчына, вата, ватман, вопратка, кажух, кашуля, кілім, коўдра, кудзеля, кужаль, палотнішча, пасцель, плед, прасціна, пухавік, світа, сувой,</i>	<i>Белы зіма расхінала абрус.</i> (У.Паўлаў); <i>Ноч лютаўская прачнулася на снежных аўчынах.</i> (З.Бядуля); <i>Зіма аж пад самыя стрэхі Абляпіла іх ватай.</i> (П.Броўка); <i>На белым ватмане зімы Ноч малявала шлях расстайны.</i> (В.Аколава); <i>Белая зімовая вопратка зямлі.</i> (К.Крапіва); <i>Вясёлы быў свет, апрануты ў пухкі снежны кажух.</i> (З.Бядуля); <i>Зіма у снегавой кашулі, Глядзі, шчэ вернецца назад.</i> (М.Стральцоў); <i>Зноў зіма паслала снежныя кілімы.</i> (П.Трус); <i>Зямлю ўшанавала зіма-навітуха, У коўдру спавіўшы яе.</i> (М.Тонкавіч); <i>Зіма на свой абрус беласнежны насцэле з найлепшай, са срэбнай, з пушыстай кудзелі.</i> (У.Дубоўка); <i>Нехта белы, снежны кужаль сцеле на палях.</i> (Л.Геніюш); <i>Хораша ўсё гэта выглядае, калі на шэрую зямлю, на лёд ракі і выбоі дарог пасцэлеца вялізнае палотнішча іскрыстай снежнай белі.</i> (Я.Брыль); <i>Закружуся, завірую І пасцелю снегавую Я навокал пасцялю.</i>

	<i>фіранка, футра, шаты</i>	(Я.Золак); <i>Сонца ранкам – цёплым, свежым Асвятжае горны плед.</i> (П.Пруднікаў); <i>І адразу ўся зямля пакрылася белай-белай прасціною.</i> (М.Даніленка); <i>Белыя пухавікі аздобілі яры і лагчыны, рачныя берагі і сонную рэчку, скутую лёдам.</i> (Т.Хадкевіч); <i>Вясна прыйшла на пушчы і палі, зімы даношанаю світу зняла з набраклае зямлі.</i> (П.Броўка); <i>То плачуць вятры, то рагочуць, раскручваюць снежны сувой.</i> (М.Хведаровіч); <i>У беласнежныя фіранкі Захінула гара, І цвіце ў марозным ранку Цветам-чырванню зара.</i> (Ю.Лявонны); <i>Уяўляю Бабчын жывым. Вось –укрыты футрам снежавым.</i> (М.Мятліцкі); <i>Першы снег сець-бель мярэжыць Сцеле шаты на дарогі.</i> (Я.Колас).
‘ледзяное покрыва ракі’	<i>апранаха, бушлат, кашуля</i>	<i>Недзе за хмызнякамі і зараснікамі чуўся Нёман. Зіма не паспела яшчэ накінуць на яго сваю лядовую апрапаху.</i> (Р.Сабаленка); <i>Стоп-карам над мёртвай вадой У вязі птушыных пункціраў Бушлат скамяцельных ільдоў.</i> (Ю.Голуб); <i>Кашулю сталёвую з лёду Накінула рэчка на плечы.</i> (З.Бядуля).
‘покрыва, цемра ночы’	<i>андарак, апона, бурка, вопратка, вуаль, коўдра, пакрывала, паранджа, плацце, сарафан, сутана, штандар</i>	<i>Дзень памрэ, і ночка зляжа, Чорны ўздзеўшы андарак.</i> (Я.Колас); <i>Вербі ўностаці ціхай, пад ночы апонаю, сны старажытныя сныць.</i> (П.Трус); <i>Ноч накідвае чорную бурку На пакупныя плечы Зямлі.</i> (М.Смагаровіч); <i>Сваіх і чужых ноч аманула ў чорную вопратку цемры.</i> (М.Чарот); <i>Ноч уздзела на твар зямлі змрокаў панурых вуаль.</i> (В.Гаўляй); <i>І ночка засцілае сваёй коўдрай іхнія цені.</i> (М.Нікановіч); <i>Ночка ж маўчала і туліла гаспадара з конікам пад сваё цёмнае пакрывала.</i> (М.Нікановіч); <i>Раптам сцігне ўсе. І сваю паранджу Здыме ноч, калі ўсход сплыве зоркатам.</i> (Д.Пятровіч); <i>У пурпуровым плаціці Прыцемак жасціць далёка.</i> (Р.Барадулін); <i>Ночка ў чорным сарафана Робіць свой агляд.</i> (Я.Колас); <i>Але знімае ноч сутану І беліць пасмы валасоў І блеску светлых абрусоў.</i> (Я.Колас); <i>А ночка стараецца неба накрыць Бясконцым блакітным штандарам.</i> (С.Новік-Пяюн).
‘покрыва туману’	<i>абрус, вата, вэлюм, кажух, кілім, коўдра, марля, маскхалат, невад, пакрывала, покрыва, пялёнка, спадніца, сувой, штора, шаты</i>	<i>Сцелюць туманы сівы абрус.</i> (П.Прануза); <i>Луг, палеткі апавіты Срэбнай ватай туману.</i> (Я.Золак); <i>Зямля пачала скідаць з сябе белы вэлюм лёгкага, маёвага туману.</i> (В.Ластоўскі); <i>Ноч у кажуху туманным. Ані месяца, ні зор.</i> (З.Бядуля); <i>Увосень віюцца кілімы туману.</i> (У.Дубоўка); <i>І прысніцца твой далёкі горад, Захутаны ў коўдру туманоў.</i> (Л.Якубовіч); <i>Туман уздзене шэры маскхалат на сцены іх [хат] збуцвелья на золку.</i> (М.Мятліцкі); <i>Над вадой павісла белая марля туману.</i> (У.Ляўданскі); <i>Свой невад туманы павалаклі...</i> (Г.Бураўкін); <i>Пакрывалам бялёсых туманаў захінуўся шырокі прастор.</i> (М.Машара); <i>Сонца прабівалася скрозь пялёнку туману.</i> (В.Данілевіч); <i>А за ракой рыкае статак, туману сушыцца спадніца.</i> (М.Курыла); <i>Такія дні часцей бываюць пад восень, калі раніцамі ткуцца нябеленыя сувоі туману.</i> (С.Кухараў); <i>Туманаў шаўковыя шторы.</i> (С.Гаўрусёў); <i>Вечарэе. Туман дыміцца, Над зямлёй паслаўшы шаты.</i> (П.Броўка).
‘тое, што	<i>апрапах, штандар</i>	<i>Змрок смялей вылазіць з закуткаў, апрапахучы ўсё навокал у</i>

<p>пакрывае, ахутвае са-бой што-небудзь'</p>	<p>аўчына, кашуля, мантыя, папах, паранджа, плашч, рыза, цюль</p>	<p>чорную нязграбную апранаху. (А.Асіпенка); <i>Ноч, як малога, хутала Аўчынай жнівеньскай імжы</i>. (Р.Барадулін); <i>І дрэвы ціха птанулі Пад пылам вечнай мітусні, Калі ў неонавай кашулі Сталлѣны горад неба сніў</i>. (М.Касцюкевіч); <i>Сонца ахутвала пурпуровай мантыяй вежы і дахі дамоў</i>. (У.Клімовіч); <i>Прыкрыў[Бештаў] галаву сваю Цѣмнай папахую хмары</i>. (М.Танк); <i>Уранку пачаўся дождж, твар Маішук-гары прыкрыўся паранджой</i>. (М.Смагаровіч); <i>Хмарны плашч дажджу закрые небасінь</i>. (Д.Пятровіч); <i>Імгла чорнай рызай усѣ пакрывае</i>. (М.Багдановіч); <i>Прастор замглѣны ў шэры цюль, Дыміцца снежнай пацярухай</i>. (М.Лужанін).</p>
--	---	---

Лакатыўныя метафары, такім чынам, рэпрэзентуюць даволі абмежаванае семантычнае поле, нешырокі дыяпазон якога ўтвараюць цэнтры 'зверху', 'знізу', 'спераду', 'ззаду' і іх прамежкавыя стадыі «размяшчэння». У працэс метафарызацыі могуць уключацца лакатыўны (прасторы, мясцовасці), на якіх разгортваліся пэўныя падзеі, звязаныя з жыццём і дзейнасцю чалавека. Шырокая і развілістая парадыгма рэцыпіентнага ЛСВ 'пакрыва' абумоўлена перш за ўсё экстралінгвістычнымі прычынамі. Кідкасць першых веснавых кветак, разнастайнасць іх контураў і колеравай гамы, хуткая зменлівасць першацвету, а таксама чысціня і свежасць першага снегу, незвычайныя снегавыя абрысы дрэў і зямлі наогул не толькі ствараюць радасны, узвышаны настрой, але і спрыяюць самым розным асацыяцыям гэтага агульнага веснавога «кіпення» і зімовага «абялення» са шматлікімі прадметамі і з'явамі рэчаіснасці. Невыразнасць, неакрэсленасць туманнага покрыва, загадкавасць цемры і ночы садзейнічаюць стварэнню шматлікіх уяўленняў і разнастайных атаясамліванняў чалавека са светам прыроды.